

פחד דוד

פרשת
כי תשא
"ה אדר א'
תשע"ו
807

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 17:16 | 17:04 | 17:13 | 16:58

מוצאי שבת 18:14 | 18:12 | 18:13 | 18:12

רבינו תם 18:52 | 18:50 | 18:49 | 18:52

משכיל לדוד

לוחות העדות וחטא העגל

ולכפר על מעשיהם.

ומזה שהקדוש ברוך הוא דיבר עם משה על מעלת השבת הרומזת לתשובה, הסיק משה רבנו שעם ישראל עתידים לעשות תשובה ומשום הכי לא מיהר להשיב את הלוחות לקב"ה, אלא בחר להורידם עימו ולראות אם בני ישראל הספיקו לשוב על מעשיהם וכך לזכות לקבל את התורה. אך משראה משה שעם ישראל עדיין צוהלים ורוקדים סביב העגל, הסיק מכך שהם עדיין מצויים עמוק בתוך החטא ולפיכך לא ראויים הם לקבל את התורה, ולכן מיהר לשבור את הלוחות לרגלי ההר על מנת לזעזע את עם ישראל.

ישנו מאן דאמר (ירושלמי תענית ד, ה) הסובר שהקדוש ברוך הוא כן חפץ ליטול את הלוחות מידי משה, אך משה אחז בלוחות ולא נתן להם לקחתם מידי. וקשה עד מאוד כיצד נהג משה באופן זה, והרי זו לכאורה עזות פנים ומרידה ברצון ה' יתברך.

ונראה להשיב שמשם אזר את האומץ לנהוג באופן זה כיוון שידע שהתשובה היתה קיימת בעולם עוד לפני הבריאה כולה. וקיבל משה חיזוק למחשבתו מתוך כך שהקדוש ברוך הוא הזכיר את מצות השבת שהיא מלשון תשובה. משה רבנו המשיך לאחוז את הלוחות בחזקה כיון שרצה לומר בזאת לה' שאם הוא לא ייתן לו להוריד את הלוחות לבני ישראל, הרי שבכך מתערער יסוד התשובה הקיים בעולם ועליו מושגת כל הקיום של עם ישראל. הקדוש ברוך הוא הכיר בצדקת דבריו של משה ולכן הוא הניח לו בסופו של דבר לרדת עם הלוחות, והוא שנאמר (ב"מ נט, ב) "נצחונו בני" - שידע הקדוש ברוך הוא שהצדק עם משה עבדו שחרד כל כך לגורל בני עמו.

והנה בפרשת ויקהל מובא שמשם מקהיל את כל בני ישראל לצורך תרומת המשכן, ובתוך דבריו הוא מצווים על השבת, והדבר פלא. ולפי דברינו מבואר היטב העניין, שמשם רמז להם שמחמת חטא העגל הסתלקה השכינה, וירדת השכינה שוב לא תלויה רק בבניית המשכן, אלא גם בעשיית תשובה, ולכן הזכיר להם את השבת שהיא מלשון תשובה כדברינו.

מובא בחז"ל (ברכות לב, א) שבשעה שמשם ניסה להעביר בתחנונים על עם ישראל שלא ייגפפו כולם במגיפה, הוא כמו שתפס בבגדיו של הקדוש ברוך הוא ואמר לו "ועתה אם תשא חטאתם - ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות לב, לב). ולא יאמרו עלי שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים. ויש להבין מה משמעות הנאמר בחז"ל שמשם רבנו כמו שתפס בבגדיו של הקב"ה, הרי הקדוש ברוך הוא אין לו גוף ואין לו דמות הגוף ודאי שאינו עוטה בגדים.

ונראה לבאר שבגדיו של הקדוש ברוך הוא הכוונה למידותיו, שבא משה רבנו ותפס במידתו של ה' בבחינת "מה הוא רחום אף אתה רחום" (מסכת סופרים ג, יג), וכך על ידי שניסה לרצותו במידותיו, הוא הצליח להטות את הכף לטובת עם ישראל ולהעביר מעליהם את רוע גזר הדין.

משה רבנו עלה למרום ולמד תורה מפי הגבורה במשך ארבעים יום וארבעים לילה. מקץ אותם ארבעים יום, לאחר שמשם נתעלה וקידש את גופו ורוחו כדרגת המלאכים, הקדוש ברוך הוא נתן בידיו את שני לוחות העדות במטרה שיורידם לארץ ויעניקים לבני ישראל. לפני שמשם ירד מן השמים על מנת להעניק לבני ישראל את התורה, עם ישראל חטאו בעגל מתוך שחשבו שמשם מתעכב ואינו שב להיות מנהיגם.

הקדוש ברוך הוא בראותו את חטאם של עם ישראל בעבודה זרה, כעס עד מאוד ואמר למשה "לך רד כי שחת עמך" (שמות לב, ז). ומבארים חז"ל (ברכות לב, א) שנתכוון הקדוש ברוך הוא בדברים אלו לומר למשה שכל הגדולה שזכה לה לעלות למרום ולשהות במחיצת השכינה והמלאכים, היא בזכות עם ישראל, אך עתה, לאחר שהעם ירד מגדולתו וחטא בחטא נורא שכזה, גם המנהיג איבד את הזכות להישאר בגדולתו ולפיכך עליו לרדת מן המרום.

וראיתי בספר 'הר ההר' ששואל מדוע הקדוש ברוך הוא הותיר את הלוחות בידי משה ונתן לו את האפשרות להורידם לארץ, בשעה שעם ישראל כבר לא היו זכאים לקבל את התורה. וכן קשה מדוע משה רבנו בעצמו לא חיפש להחזיר את הלוחות, אלא הורידם עימו ולאחר מכן שיברם על ההר.

ומתוך בספר 'הר ההר' שהקדוש ברוך הוא לא נטל את הלוחות מידי משה בכוונה תחילה, כדי לנסותו האם הבין את המסר והבין שבני ישראל במצב שכזה אינם ראויים לקבל את התורה, או שמא עדיין לא התחזקה בו ההכרה שהאמונה בה' לבדו היא היסוד והתכלית לקיום התורה ומצוותיה, שבזמן שאדם מקיים את התורה ומצוותיה ללא אמונה בה' ובמלכותו, אזי אין כל ערך לתורתו.

משה רבנו אכן עמד בניסיון שהציב לו הבורא ולא העניק לעם ישראל את התורה במצב של חטא, אלא מיהר לשבר את הלוחות לרגלי ההר. ובמעשה זה הוכיח משה לעם עד כמה גדול חרון האף בשמים על חטאם באלוהים אחרים.

ונראה שתירוצו זה אינו מיישב באופן מושלם את הקושיה שהבאנו לעיל, מפני מה משה לא משיב את הלוחות בעצמו, שאמנם על פי תשובה זו מבואר מדוע הקדוש ברוך הוא לא ביקש את הלוחות חזרה, היות ורצה לנסות את משה, אך אין תשובה זו מבארת מדוע משה מעצמו לא בחר להשיב את הלוחות בחזרה, בזמן שידע שעם ישראל חטאו ואינם ראויים לקבלת התורה, ומדוע רצה להורידם עימו ולשבורם לרגלי ההר.

ונראה להשיב על פי המובא בתורה, שלפני שהקדוש ברוך הוא העניק את הלוחות למשה הוא ציווה אותו על מצות השבת, כפי הנאמר "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" (שמות לא, טז). המילה שבת היא מלשון תשובה ולפיכך חשב משה שהקדוש ברוך הוא הזכיר לו את עניין השבת הרומזת לתשובה, מתוך שידע שעם ישראל עתידים לחטוא, אך בכך שהזכיר את עניין השבת רמז לו גם על התשובה, ומשמע שעם ישראל לא עתידים להחזיק בחטא לאורך זמן, אלא לשוב בתשובה

הילולא דצדיקיא

יח - רבי אלכסנדר זיסקינד
מח"ס "יסוד ושורש העבודה"

יט - רבי מאיר יחיאל הלוי
מאוסטרובצה

כ - רבי שלמה זלמן אוירבך
ראש ישיבת 'קול תורה'

כא - רבי אלימלך מליז'נסק
בעל 'נעם אלימלך'

כב - רבי אלעזר הלוי בן טובו

כג - רבי יאשיהו פינטו זיע"א

כד - רבי אליהו הכהן
מח"ס 'שבט מוסר'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפנקסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מחיר ההזמנה

ארע עימי ויום אחד באו לפני בני זוג צעירים ורעננים שניכר על לבושם שהם חיים טוב ומעודכנים באופנה העכשווית.

בפנותם אלי אמרו בני הזוג שהם מעוניינים בילד בעוד תקופה מסוימת.

למשמע רצונם חייכתי לעצמי ואז פתחתי עימם בדו שיח מעניין:

"מה אתם מעדיפים שיהיה לכם בראשונה בן או בת?" כך שאלתי בראשונה.

בני הזוג חשבו מעט על השאלה, ולאחר מכן הבעל השיב "בן", והאישה לעומתו השיבה שהיא דווקא מעוניינת ב"בת".

ואני הכרעתי בין משאלות בני הזוג ואמרתי: "נו טוב, שיהיה גם בן וגם בת".

אחר כך הוספתי ושאלתי אותם:

"האם אתם מעוניינים שהתינוק שלכם יהיה בהיר או כהה?"

ושוב היו בנייהם חילוקי דעות; הוא אומר "כהה" והיא אומרת "בהיר".

"ולמי אתם רוצים שהוא יהיה דומה?"

זה אומר "לי" וזו אומרת "לי".

כל אותו הזמן רשמתי ברצינות רבה את כל בקשותיהם על דף שהיה מונח לפני, כאילו מילאתי טופס הזמנה למוצר מסוים שברצונם להזמין ממני.

"ובאיזה יום אתם רוצים שיוולדו?"

והם השיבו יחד: "ביום שלישי, שיהיה ברית מילה בזמן טוב".

הנהנתי בראשי, ורשמתי את דבריהם לפני, כשהם שמחים ומאושרים שכל בקשותיהם מתקבלות ללא ערעור.

כססיימו לפרט את כל העדפותיהם הושטתי להם את הדף שעליו רשמתי את הדברים ואמרתי להם:

"הנה זה טופס ההזמנה של הילד שהזמנתם משמים, כעת עליכם לחתום עליו", והם חתמו.

כשקמו לצאת קראתי להם:

"רגע רגע, ומה עם תשלום? כזו הזמנה יפה בחינם? בלי לשמור טהרה? בלי להניח תפילין? בלי לשמור שבת?"

ואחר כך המשכתי:

"כפי שאני רואה אתכם אתם נראים לי

מוצלחים וטובים, ולפיכך הקדוש ברוך הוא יכול לבוא אליכם בתביעה גדולה שיכולתם להיות צדיקים וגאונים, אבל לא ניצלתם כראוי את אותם מתנות וכוחות שהוא נתן לכם לעבודתו יתברך, ובנוסף אתם עוד באים ומבקשים ילד על פי דרישותיכם והעדפותיכם השונות.

כמו שלכל מוצר שרוכשים יש מחיר, כך גם הקדוש ברוך הוא דורש מכם ללכת בדרך התורה ולקיים את המצוות. לאחר שתסדירו את התשלום הזה מצידכם - הקדוש ברוך הוא יוכל לספק לכם את בקשתכם בזכות ולא בחסד."

כך אמרתי לבני הזוג שלפני.

בני הזוג היו המומים למשמע דברי הנוקבים, ואם לא הייתי ממחיש להם את הדבר באופן זה, בודאי היו יוצאים מחדרי רק עם ברכה, בלי לשפר את מעשיהם.

אך כאשר הדבר נעשה להם מוחשי וברור - הם הבינו שלא יוכלו רק לדרוש מהקדוש ברוך הוא טובות, מבלי להיענות לדרישות שלו מהם, ולפיכך הם זכו להיטיב את דרכם.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"זישלח אחאב". (מלכים א'; י"ח)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על אליהו הנביא זכור לטוב, שהוכיח לעם ישראל שלצד היותם מאמינים בה' ובמשה עבדו הם גם עבדו לאלילים ופסחו על שני הסעיפים, שהוא מענין הפרשה שבה משה רבינו מוכיח לעם ישראל על שעשו את העגל.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

הכל מצולם מלמעלה

אמרו חז"ל בערכין (דף טו:); אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא: כל המספר לשון הרע, כאלו כופר בעקר, שנאמר (תהילים יב. ה): "אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו". והטעם כמו שכתבו בספרי יראים, כי ידוע הוא שמי שרוצה לדבר לשון הרע הוא מסתכל בכל צדדיו, אולי עומד שם האיש ההוא ועושה עין של מעלה כאלו אין רואה, חס ושלום, וכמו שאמרו חז"ל בגבב.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

כששותים יין או משקה משכר, נהוג לברך איש את רעהו בברכת 'לחיים'.

הטעם לכך משום שנח השתכר מהיין והביא קללה לעולם שקילל את בנו גכנען. ולכן מברכים שמשתייה זו תצא ברכה ולא קללה.

ועוד שלדעת רבי יהודה בר אילעי, עץ הדעת שאכל אדם הראשון, גפן היה וגרם לעולם קללה ומיתה. ולכן כששותים יין העשוי מפרי הגפן מברכים 'לחיים'.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הזדמנות שהוחמצה לדורות

כאשר מתבוננים בפסוקי הפרשה מתעוררת תמיהה עצומה, כיצד יתכן להסביר שעם ישראל הגיעו לשפלות המדרגה עד שביקשו לעשות עגל, הרי נעשו להם ניסים גדולים ונוראים וכן נבקע לפניהם הים, ובמעשה זה ראו עין בעין את השגחת השם בעולם, ועוד שהרי ראו במדבר את עמוד האש ועמוד הענן הולכים לפנייהם ובוהה התחדד להם ההבדל בין האור לחושך ונתבאר להם שכר לומדי התורה וענשם של מפרייה ואם כן כיצד חטאו במעשה העגל.

וביותר יש לתמוה שהרי במכת חושך מתו כל אלו שלא האמינו בה' ונשארו רק העידית שבעידית, עד שנאמר עליהם "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה" (ירמיה ב, ב). אם כן כיצד ניתן לתרץ את העובדה שמכיוון שמשנה נתמהמה שש שעות על פי חשבונם הם מחליטים לעשות עגל, מה עוד שהיו מביניהם שסברו שחשבון השעות שגוי ועדיין לא הגיע זמנו של משה לרדת מן ההר.

יש המסבירים ענין חטא העגל בכך, שעם ישראל לא נתנו מספיק הזדמנות למשה רבנו. עם ישראל אמרו "נעשה ונשמע" משום שכפה עליהם הר כגיגית (שבת פח, א), ולא באה אמירה זו מתוך אהבת התורה. נאמר (תהלים לד, ט) "טעמו וראו כי טוב ה'" יש לטעום את טעם התורה על מנת לחוש את המתקנות שבה. אפילו דבר שאינו נראה טוב ומתוק במבט ראשון, יכול להיעשות כזה כעבור זמן ולאחר שטועמים ממנו. על עם ישראל היה לתת הזדמנות למשה ולהמתין עד שובו, ואז היו טועמים את טעמה המתוק של התורה ולא היו מגיעים לידי חטא, אך מכיוון שהם לא נתנו הזדמנות לא היה ביכולתם לטעום את טעם התורה בבחינת טעמו וראו כי טוב, לכן נתגלגל לידם החטא.

וכיום בימינו אין דמות של עגל מזהב, אך קיימים 'עגלים' רבים אחרים המתגלמים בהבלי העולם הזה כחומריות ופריצות. וישנם אף אנשים אשר לקחו את הכדור והטלוויזיה ועשאום עגל לעצמם.

וארע עימי פעם ששהיתי בשדה התעופה וישב לידי אדם עם עיתון פרוס לרווחה, ובאקראי ממש מבלי להתכוון כלל נכשלו עיני בראיית תמונה פרוצה. ומראה זה עמד לנגדי והפריע לי עד מאוד, והתפללתי לה' שיסיר ממני את זה המראה אשר היה בו הרס וקלקול רב. ובודאי שבני ישראל בהיותם במצרים ראו מראות אסורות, ומראות אלו עדיין נותרו לעמוד נגד עיניהם, והם אלו שגרמו להם לחטוא בעגל ברגע שעלה בזיכרונם אותם מראות אסורות שראו במצרים.

וראיתי לאחד מבעלי המוסר שכתב שיצר הרע נקרא "צפוני" (סוכה נב, א) מלשון צפון, שאותו יצר הרע נמצא עמוק בלב ולכאורה מוסתר, אך לפתע הוא מתפרץ מבלי שהאדם יהיה מוכן לקראתו ויוכל להתגונן מפניו.

וכאשר האדם מתלכלך בבגדו הוא מסיר את הלכלוך מלמעלה, אך על הבד עצמו נותרות עקבות, שהם הרושם של הלכלוך. כן הוא הדבר בענין החטא, שלא מספיק להסירו מלמעלה אלא יש לעוקרו מן השורש, על מנת שלא יישאר ממנו רושם כלל. וזו הסיבה שמשנה שרף את העגל ולא הסתפק בהעלמתו בשם ה' המפורש, מכיוון שנגע רע יש להסירו מן השורש, ובשריפת העגל יש סמליות של ביעור מן היסוד.

אמרי שפר

מדרשי חז"ל על פרשת השבוע

מתנה גמורה

"ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו". (שמות לא, יח)

אמר ר' אבהו; כל מי יום שעשה משה למעלה, היה למד תורה ושוכח.

אמר לו; רבון העולם יש לי מי יום ואיני יודע דבר!

מה עשה הקב"ה? משהשלים מי יום, נתן לו הקב"ה את התורה מתנה. שנאמר "ויתן אל משה".

וכי כל התורה למד משה? כתיב בתורה (איוב יא) "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים", ולא רבעים יום למדה משה?

אלא כללים למדהו הקב"ה למשה, וזה שנאמר "ככלותו לדבר אתו".

("מדרש רבה")

מעלת זיכוי הרבים

"ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה". (שמות לב, ז)

יודע היה אהרן בעצמו שבא דבר גדול לישראל על ידו, ועמד קשר חבל ברזל במתניו והיה מחזר בכל מחנות ישראל; מי שאינו יודע תפלה - למדו תפלה. מי שאינו יודע קריאת שמע - למדו קריאת שמע. מי שאינו בקי בגופה של תורה - הכניסו בגופה של תורה.

ולא אהרן בלבד, אלא כל מי שמלמד תורה ברבים לישראל לשם שמים - המקום מרחם ונותן בו חכמה ובינה ודעה והשכל, ונותן חלקו עם שלשה צדיקים אברהם יצחק ויעקב.

("ילקוט שמעוני")

חוטאים ומחטיאים

"לך רד כי שחת עמך". (שמות לב, ז)

העם אין כתיב כאן אלא עמך.

אמר משה; רבון העולם! מנין הם עמי?

אמר לו הקב"ה; עמך הם שעד שהיו במצרים אמרתי לך (שמות ז) "והוצאתי את צבאותי את עמי", אמרתי לך שלא לערב בהם ערב רב. אתה שהיית עניו וכשר, אמרת לי 'לעולם מקבלים השבים'. ואני הייתי יודע מה הם עתידין לעשות, אמרתי לך לאו, ועשיתי רצונך, והם הם שעשו את העגל שהיו עובדים עבודת כוכבים, והם עשו אותו וגרמו לעמי לחטא.

ראה מה כתיב "אלה אלהינו" אין כתיב כאן, אלא "אלה אלהיך" שהגרים שעלו עם משה הם עשאוהו ואמרו לישראל אלה אלהיך.

לכך הקב"ה אמר למשה "לך רד כי שחת עמך".

("מדרש רבה")

המבדיל בין יום ללילה

"ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה". (שמות לד, כח)

מנין היה יודע משה אימתי יום?

אלא כשהקב"ה היה מלמדו תורה בכתב - היה יודע שהוא יום, וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד - היה יודע שהוא לילה. לפי שהיום וליילה שוין לפני הקב"ה שנאמר (דניאל ב) "ונהורא עמיה שרי", וכתיב "גם חשך לא יחשיך ממך וליילה כיום יאיר כחשכה כאורה" (תהלים קלט).

ועוד; מנין היה יודע בין יום ובין לילה?

כשהיה רואה המזלות כורעין ומשתחווין - היה יודע שהוא יום, וכשהיה רואה החמה משתחוא - היה יודע שהוא לילה, דכתיב "וצבא השמים לך משתחווים" (נחמיה ט).

("מדרש תנחומא")

פרקים במסכת חינוך הבנים

פלגי מים

תשומת לב, שהיא כאמור פועל היוצא של הרעפת האהבה לילד, אמורה לצאת אל הפועל מכוח האהבה הטבעית השוררת בין ההורים לילדיהם. לעיתים, כפי שכתבנו בשבוע שעבר, ישנם מניעות וחסמים שונים שאינם מאפשרים זאת, ואז הענקת תשומת הלב יכולה להגיע בצורה מלאכותית, וזאת בכדי לפתוח השער לאהבה פנימית והדדית.

כיצד פותחים את השער? או כיצד מעניקים תשומת לב מלאכותית?

את התשובה לכך אנו מכירים מעולמינו הבוגר. כמו בכל ידידות בין שני חברים שהבעת הנאמנות והמסירות של האחד לחבירו, היא זו שמקרבת בין השניים והיא זו שגורמת לבר להיות נאמן ומסור אליו. בדרך כלל הידידות בין שני חברים מתחילה בהבעת נאמנות מלאכותית, מעושה, לא ממש אמיתית, וזאת בכדי לפתוח את השער לידידות ביניהם, בבחינת מה שאמרו חז"ל "וקנה לך חבר". הקנין

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

בדרך מעוקלת וסבוכה המתפתלת בין שבילי ההרים, נסע נהג משאית עם חבירו מאגאדיר למוגאדור.

לאור העובדה שהמעצורים היו שחוקים ולא יעילים, הסכנה היתה גדולה. המשמעות של נפילה משולי הכביש, באותה דרך מפותלת, היא צלילה ישירה לתהום עמוקה שגובהה נאמד בכ-5000 מטר.

בטרם יצאו השנים לדרכם הם נדרו, כי אם הנסיעה תעבור בשלום, אזי הם יתנו צדקה לרבי חיים פינטו זיע"א.

באמצע הנסיעה, איבד הנהג את השליטה על ההגה, והמשאית נפלה לאותה תהום עמוקה. ברגע שנפלה המשאית לתהום, אשר כאמור בדרך הטבע זהו מוות בטוח, אין מציאות להישאר בחיים לאחר נפילה שכזו, הזכירו השנים את הנדר שנדרו לזכותו של הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, ואף הוסיפו ונדרו שאם הם יינצלו ולא ימותו - אזי הם יתנו את כל הונם ורכושם לרבי חיים פינטו הקטן זיע"א.

הנס אכן אירע! המשאית הידרדרה לתהום ולא התהפכה, לא נגרם לה כל נזק והם יצאו חיים שלמים וקיימים.

הערבים המתגוררים בסביבה שהבחינו במתרחש, הגיעו אליהם במרוצה ונישקו את ידיהם תוך שהם מתפעלים מהנס שאירע להם: "אתם ממש מלאכים, כיצד יצאתם חיים מנפילה כזאת?"

הערבים המקומיים עזרו להם לצאת מהמקום, וגם הביאו להם את כל הרכוש שהיה במשאית, והם המשיכו בדרכם למוגאדור.

כשהגיעו למוגאדור, הביעו השנים חרטה על שנדרו לתת את כל הונם לרבי חיים זיע"א, הם סברו להסתפק בסכום קטן.

כשאחד מהם שאל "אולי הרב יראה ברוח הקודש שנדרנו נדר?" השיב לו חבירו: "אם אכן הצדיק ידע ברוח הקודש שאנחנו נדרנו את הנדר, אזי ניתן לו את הכל, אך אם הוא לא ידע - לא ניתן לו את הכל".

במוגאדור, פגשו השניים את רבי חיים פינטו זיע"א והוא ברח אותם: "שלום עליכם". הם השיבו לו שלום, נתנו לו סכום קטן והמשיכו ללכת בדרכם, תוך כדי שהאחד קורץ עין לחבירו ואומר לו: "ברוך השם, רבי חיים לא ראה ברוח הקודש כלום. אפשר להמשיך ללכת".

לפתע הסתובב אליהם רבי חיים זיע"א, וקרא להם בניזיפה:

"אתם לא מתביישים? הטרחתם את סבי מעולם האמת לבוא להציל אתכם? במקום שתברכו 'הגומל' ותודו לה, אתם עוד גונבים ולא רוצים לקיים את הנדר? האם שכחתם כיצד המשאית נפלה לתהום ושום גלגל לא נשבר לכם?"

כשמעו שני החברים את דברי התוכחה של הצדיק, הם התחילו לרעוד מפחד ואימה. הם נגשו מיד לרב בחיל ורעדה, נישקו את ידו בהכנעה, ביקשו ממנו סליחה וקיימו את נדרם.

ומרעים בקולו בזמירות השבת, קולו אינו משובח בלשון המעטה והוא מזייף בכל שורה או בכל מילה. ממבט אחד ניתן לחשוב עליו מחשבות ביקורתיות כאלו ואחרות, אך ממבט שני ניתן להעריך אותו על עצם העובדה שהוא יושב בצייטנות ליד שולחן השבת ואינו מקפץ ומדלג בין רגלינו.

אם נפעל בדרך זו, נוכל לראות שהילד חש באותה הערכה ותשומת הלב שהורעפה לכיוונו, והוא ישיב לנו באותה מטבע של אהבה וקירבה נפשית. אהבה גוררת אהבה.

נכון אמנם שהקירבה הראשונית היא ממש אינטרסנטית, היא נוצרה מתוך שיקולים אנוכיים ולא ממש משקפים את המציאות בשטח, אולם הנהגה זו פועלת לטובת הענין במודע ובתת המודע, כך שבהמשך נעשה מאמץ כנה למחויבויות הללו של חינוך הבנים מתוך אהבה והערכה.

מלאכת חינוך הבנים הינה עול כבד המוטלת על כתפינו, ועלינו להסתייע בכל מיני רעיונות שיעזרו לנו ויעודדו אותנו להגיע למטרה בדרך הטובה והמוצלחת ביותר לארוג את המרקם הרגשי בינינו לבין ילדינו. אז כאמור, אם הענקת תשומת הלב באה בראשית הדרך בצורה מלאכותית אך אמיתית (כפי שהצענו כאן לפתח מחשבות חיוביות כלפי הילדים), הרי שהאתגר נעשה קל ונעים יותר.

הראשוני הוא לא ממש אמיתי, הוא מלאכותי, כזה שיפתח ויפרוץ את השער לאהבה אמיתית ונכונה.

כשנתרגם את הדברים בתוך הבית פנימה, ננסה בשלב הראשון לספר לילד עד כמה אנחנו אוהבים אותו, עד כמה הוא מוצא חן בעינינו. גם אם הדברים לא בדיוק משקפים את התחושה האמיתית, אפשר בשלב הראשוני לנסות ולהחמיא עד כמה שאפשר. ברור שאין להעביר את המחמאות והרגשות רק מהשפה ולחוץ, חושי העדינים של הילד מזהים רגשות שקריים.

כמובן שכעת כל אחד ישאל את עצמו; רגע, מצד אחד מבקשים ממני להחמיא ולגלות רגשות של אהבה גם כשהדבר לא ממש נכון ואמיתי, ומצד שני מזהירים אותי לא לעשות זאת מן השפה ולחוץ. אז מהי הדרך לגלות את אותן רגשי אהבה והערכה.

הדרך הנכונה והמומלצת במקרה זה היא למקד קודם את המחשבות האישיות שלנו בצדדים החיוביים של הילד (ולכל ילד יש בודאי כמה צדדים חיוביים), לחשוב עליו בצורה חיובית עד כמה הוא ילד טוב ונפלא במה שהוא באמת טוב ונפלא וברגעים אלו להתעלם מהתכונות השליליות שטבועות בו, ורק לאחר מכן נוכל לגשת אליו בדברי שבח והערכה אמיתיים.

והנה דוגמא קטנה מהווי החיים היהודי, כזו שיש בה להציף רגשות של הערכה מול רגשות צורמות: ילד שיושב בסעודת השבת